

Vergaderjaar 2016–2017

29 521

Nederlandse deelname aan vredesmissies

Nr. 343

**BRIEF VAN DE MINISTERS VAN DEFENSIE EN VAN BUITEN-
LANDSE ZAKEN**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 24 maart 2017

Inleiding

De relatie tussen de Navo-landen en Rusland is de afgelopen jaren verslechterd. Zoals uiteengezet in de brief over de Navo-activiteiten op de oostflank (Kamerstuk 29 521, nr. 335), is de opstelling van Rusland al geruime tijd zorgwekkend. De afgelopen maanden is daarin geen verbetering opgetreden. Zo is er sprake van een verdere militaire opbouw in onder meer Kaliningrad (de Russische exclave die grenst aan Litouwen en Polen), het noordwesten van Rusland en op de illegaal geannexeerde Krim.

Met het oog op de Russische opstelling hebben de bondgenoten tijdens de Top in Warschau op 8 en 9 juli 2016 besloten dat de relatie met Rusland moet zijn gebouwd op geloofwaardige afschrikking enerzijds en dialoog anderzijds. Om een geloofwaardige afschrikking te garanderen, past de Navo zich aan de veranderde veiligheidsomgeving aan. Dit heeft naast de versterking van de *NATO Response Force* (NRF) en de oprichting van een *Very High Readiness Joint Task Force* (VJTF) geleid tot de ontplooiing van een vooruitgeschoven aanwezigheid (*Enhanced Forward Presence*) op rotatiebasis in Estland, Letland, Litouwen en Polen.

Met deze brief informeren wij u nader over de Nederlandse bijdrage aan deze vooruitgeschoven Navo-aanwezigheid. Het betreft een inzet ter bescherming van het bondgenootschappelijk grondgebied, de eerste hoofdtak van Defensie. Nederland levert dit jaar ongeveer 270 militairen aan de multinationale *battlegroup* onder leiding van Duitsland in Litouwen. De Nederlandse militairen en het materieel arriveren tot en met 24 maart a.s. op de kazerne in Rukla.

Betrekkingen van de Navo met Rusland

De vooruitgeschoven aanwezigheid in de Baltische staten en Polen brengt tot uitdrukking dat een schending van het verdragsgebied leidt tot de onmiddellijke betrokkenheid van het gehele bondgenootschap. Dit ter geruststelling van deze vier bondgenoten. Zij zijn de Navo dan ook erkentelijk en het draagvlak onder de bevolking is breed.

Nederland hecht naast de Navo-maatregelen gericht op afschrikking aan het voortzetten van de dialoog met Rusland. De communicatielijnen moeten open blijven om risico's op ongelukken, misverstanden en onbedoelde escalatie in het militaire domein te verkleinen. Het is van belang te blijven spreken over wederzijdse transparantie met betrekking tot militaire activiteiten, waaronder ook de vooruitgeschoven aanwezigheid. Voorts moet de Navo met Rusland in gesprek blijven over Oekraïne en onderwerpen van wederzijds belang, zoals wapenbeheersing. Nederland blijft daarom pleiten voor regelmatige bijeenkomsten van de Navo-Rusland Raad (NRR) op ambassadeursniveau.

Ontplooiing van de Navo-eenheden

De multinationale *battlegroup* in Litouwen bestaat uit drie manoeuvre-compagnieën en ondersteunende eenheden. In totaal omvat de eenheid ruim 1.000 militairen. Als *Framework Nation* levert Duitsland een gemechaniseerde compagnie en een groot deel van de bataljonsstaf. Nederland en Noorwegen leveren in 2017 de andere twee manoeuvre-compagnieën en België stelt een logistieke compagnie beschikbaar. Eind maart zullen alle Belgische, Duitse en Nederlandse militairen zijn gearriveerd in Litouwen. De Noorse militairen arriveren in mei en dan is de *battlegroup* op volle sterkte. Luxemburg levert in de tweede helft van 2017 een verkenningspeloton en een transportpeloton.

Nederland levert in 2017 afwisselend een gemechaniseerde en een gemotoriseerde infanteriecompagnie met ondersteuning. De Nederlandse bijdrage omvat tevens experts op het gebied van strategische communicatie, cyberveiligheid en elektronische oorlogsvoering die de bataljonsstaf zullen ondersteunen met het oog op hybride dreigingen. Tot slot levert Nederland stafofficieren voor de bataljonsstaf en personeel voor het multinationale logistieke element. Met uitzondering van de stafmedewerkers zullen de Nederlandse militairen in 2017 drie tot vier maanden in Litouwen aanwezig zijn. De stafmedewerkers worden zes maanden uitgezonden. De kosten van de Nederlandse bijdrage in 2017 worden geraamd op 23,5 miljoen euro. Deze kosten worden gefinancierd uit het Budget Internationale Veiligheid. Eind 2017 wordt u in de jaarlijkse brief over de Nederlandse bijdragen aan snelle reactiemachten geïnformeerd over inzet in 2018 en verder.

De eenheden die deel uitmaken van de Navo-eenheid in Litouwen gaan met elkaar en met de Litouwse *Iron Wolf* brigade oefenen. Deze oefeningen zijn gericht op het verbeteren van de inzetbaarheid van de multinationale *battlegroup* en het versterken van de interoperabiliteit. Voorts zullen oefeningen worden georganiseerd om de vaardigheden van de Nederlandse militairen op peil te houden. De aanwezigheid van oefenende Navo-militairen in Litouwen stelt de lokale bevolking gerust en draagt bij tot de afschrikking van Rusland.

De *battlegroups* in Estland, Letland en Polen zijn op dezelfde wijze opgebouwd als die in Litouwen. Canada, het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten vervullen in deze landen de rol van *framework nation*. Denemarken en Frankrijk zullen bijdragen leveren aan de *battlegroup*

onder Britse leiding in Estland. De *battlegroup* in Letland staat onder leiding van Canada en zal worden ondersteund door Albanië, Italië, Polen en Slovenië. Roemenië en het Verenigd Koninkrijk zullen bijdragen leveren aan de *battlegroup* onder Amerikaanse leiding in Polen. Ook in Estland, Letland en Polen zullen de Navo-landen met elkaar en met het ontvangende land oefenen.

Veiligheidssituatie

Het Russische buitenland- en veiligheidsbeleid is de afgelopen jaren assertiever en agressiever geworden. Zoals gezegd, ontplooit Rusland meer militaire activiteiten in de nabijheid van het Navo-verdragsgebied. Russisch militair optreden tegen de Navo, hoewel voorstelbaar, is echter zeer onwaarschijnlijk.

Wel houdt de Russische krijgsmacht regelmatig grootschalige militaire oefeningen in de directe nabijheid van het Navo-verdragsgebied. Omdat deze oefeningen niet vooraf worden aangekondigd, staan zij op gespannen voet met internationale afspraken, zoals het Weens Document met vertrouwenwekkende maatregelen. Het gebrek aan transparantie van Russische zijde en het soms provocatieve optreden vergroten het risico van misverstanden en ongelukken in het militaire domein. Ook de agressieve Russische retoriek, in het bijzonder over het gebruik van nucleaire wapens, is verontrustend.

Rusland gebruikt uiteenlopende instrumenten om de bondgenootschappelijke solidariteit en besluitvormingsprocessen te ondermijnen en de publieke opinie en de Navo-landen te beïnvloeden. Naar verwachting zullen ook de Navo-strijdkrachten in de Baltische staten en Polen worden geconfronteerd met dergelijke hybride dreigingen. Rusland zal waarschijnlijk proberen het draagvlak voor de Navo-aanwezigheid in de Baltische staten en Polen aan te tasten, bijvoorbeeld door Navo-personeel in diskrediet te brengen, incidenten in scène te zetten en desinformatie te verspreiden. Ook moet er rekening mee worden gehouden dat Rusland zal trachten met cyberaanvallen informatie in te winnen over de activiteiten van de multinationale *battlegroup*.

Ten slotte

De Navo-aanwezigheid in de Baltische staten en Polen blijft volledig binnen de kaders van de *NATO Russia Founding Act* uit 1997 over de aanwezigheid van Navo-strijdkrachten op het grondgebied van de voormalige lidstaten van het Warschaupact. De Navo-presentie is dan ook niet bedreigend voor Rusland maar draagt bij tot geloofwaardige afschrikking en beïnvloedt zo de Russische strategische afwegingen. Het ligt in de rede dat de bondgenoten de vooruitgeschoven aanwezigheid zullen handhaven zolang Rusland volhardt in de huidige opstelling.

De Minister van Defensie,
J.A. Hennis-Plasschaert

De Minister van Buitenlandse Zaken,
A.G. Koenders